

ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

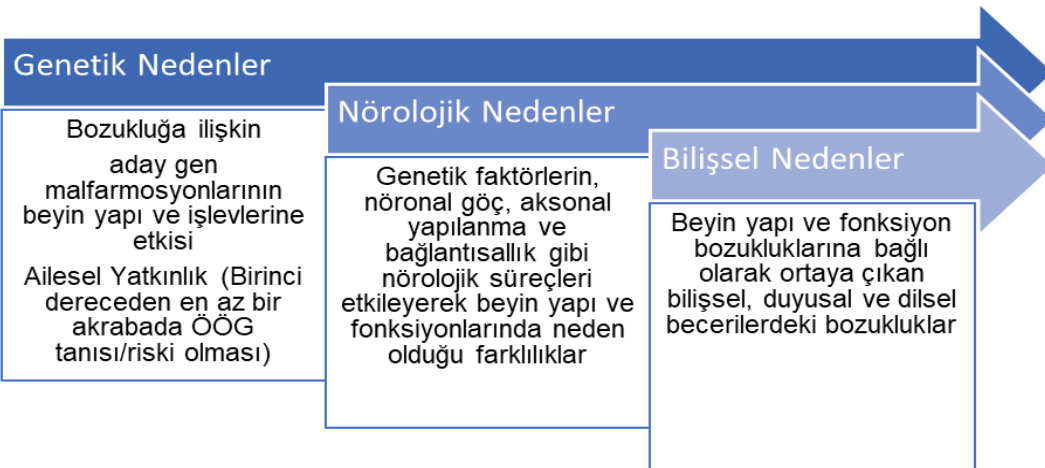

Özgül Öğrenme Güçlüğü (ÖÖG) Nedir?

Yaşa uygun zekâ seviyesi, eğitim ve çevresel koşullara rağmen, okuma, yazma ve aritmetik gibi akademik becerileri öğrenme ve kullanmada meydana gelen beklenmedik ve hayat boyu devam eden nörogelişimsel bozuklukları kapsayan şemsiye bir terimdir.

ÖÖG'nin Nedenleri Nelerdir?

ÖÖG'nin, genetik, nörolojik ve bilişsel süreçler ile bu süreçlerin birbiriyle olan karmaşık ilişkisinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

ÖÖG'nin TÜRLERİ NELERDİR?

Disleksi:

Yaşa uygun zekâ seviyesi, eğitim ve çevresel koşullara rağmen, **okumayı öğrenme, sözcük çözümleme, doğru ve akıcı okuma ile okuduğunu anlamada** yaşanan beklenmedik ve hayat boyu süren nörogelişimsel bir bozukluktur.

Disgrafi:

Yaşa uygun zekâ seviyesi, eğitim ve çevresel koşullara rağmen, **yazma becerilerini (el yazısı, heceleme ve yazılı ifade) öğrenme ve geliştirmede** yaşanan beklenmedik ve hayat boyu süren nörogelişimsel bir bozukluktur.

Diskalkuli:

Yaşa uygun zekâ seviyesi, eğitim ve çevresel koşullara rağmen, **aritmetik becerilerde** yaşanan beklenmedik ve hayat boyu süren nörogelişimsel bir bozukluktur.

ÖÖG'nin Toplumdaki Yaygınlığı Nedir?

Tanılanmasındaki standartların ve farkındalığın eksikliğinden kaynaklı olarak ülkemizde ÖÖG yaygınlık oranı henüz doğru rakamlar ile aktarılamamaktadır ancak, okul çağı çocukların yaklaşık %5-16'sında ÖÖG olabileceği belirtilmektedir.

ÖÖG Tanılama Ölçütleri Nelerdir?

Dışlama Ölçütleri: ÖÖG tanısı koyulabilmesi için okuma, yazma ve/veya matematikte görülen güçlüklerin aşağıdaki nedenlerden kaynaklanmaması gerekmektedir:

- Zihinsel Yetersizlik
- Düzeltilmemiş görme problemleri ve/veya görme yetersizliği
- İşitme problemleri
- Diğer zihinsel ya da nörolojik temelli bozukluklar/sendromlar (otizm, serapral palsy vb.)
- Psikososyal ve duyuşsal-davranışsal problemler
- Yetersiz eğitim olanakları
- Eğitim verilen dile yeteri kadar aşına olamama

Dahil Etme Ölçütleri: Okuma, yazma ve aritmetik problemlerinin biri ve/veya ikisi ya da hepsi için aşağıdaki durumların gözlemlenmesi gerekmektedir:

- Güçlük yaşanan alana yönelik uyarlamalar yapılmasına ve destek eğitim sağlanmasına rağmen güçlüklerin en az son 6 ay boyunca ısrarla devam etmesi
- Okuma, yazma ve/veya matematik becerilerinin bireyin kronolojik yaşından beklenen seviyeden oldukça düşük olması ve bireyin akademik ve günlük ilişkilerini şiddetle etkilemesi
- Yaşanılan güçlüklerin kapsamlı ve bireyin kültürüne göre uyarlanmış standart, güvenilir ve geçerli bataryalar ile doğrulanmış olması

Müdahale Ekibinde Kimler Yer Alır?

Tanılama ekibinde, alanında yetkin ve eğitimli dil ve konuşma terapistlerinin yanı sıra çocuk ve ergen psikiyatrları, psikologlar, ve özel eğitim öğretmenleri yer almaktadır. Müdahale sürecinde ise dil ve konuşma terapistleri ile özel eğitim öğretmenleri yer almaktadır.

Tanılama ve Müdahale İçin En İyi Zamanlama

- Tanılama genellikle çocuk ilkokul 2-3. sınıfta iken, yaşına uygun yeterli eğitim aldıktan sonra yapılmaktadır.
- Fakat okul öncesi dönemdeki müdahalenin okul dönemindeki müdahaleye göre yaklaşık olarak %50-90 daha fazla etkili olduğu bilimsel çalışmalarla kanıtlanmıştır.
- Yani tanılama müdahalenin en etkili olabileceği okul öncesi dönem geçtikten sonra ancak yapılabilmektedir. Bu durum, "ÖÖG Paradoksu" olarak tanımlanmaktadır.
- ÖÖG Paradoksu, tanılama ve müdahaleye başlamada en etkili zamanın okul öncesi dönemde 60-72 ay arasında olduğuna işaret etmektedir.

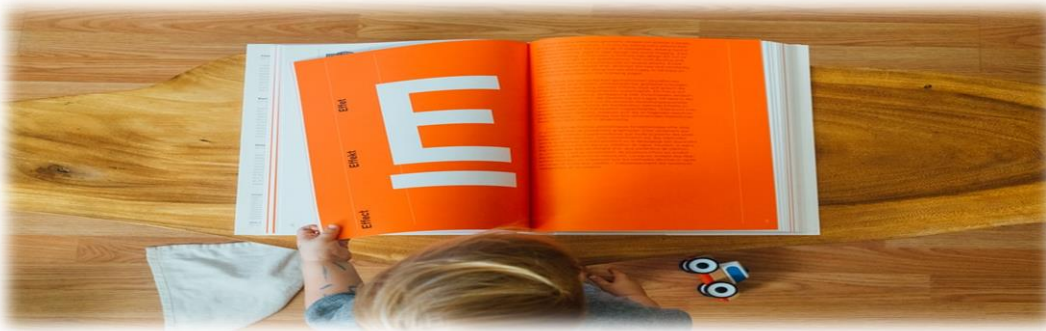
ÖÖG Yönetiminde Dil ve Konuşma Terapistinin Rol ve Sorumlulukları Nelerdir?

ÖÖG alt boyutlarından disleksi ve disgrafi, dil temelli bozukluklardır. Dil ve konuşma terapistleri okuma ve yazma becerileri için temel oluşturan dil becerilerini, bu becerilerin gelişimini ve okuma yazma ile ilişkilerini en iyi bilen meslek elemanlarıdır. Dolayısı ile dil ve konuşma terapistleri tarama, erken müdahale, tanılama, değerlendirme ve tanı sonrası müdahale süreçlerinde doğrudan önemli rollere sahiptirler. Dil ve konuşma terapistlerinin disleksi ve disgrafi yönetimindeki rol ve sorumluluklarından bir kısmı şu şekildedir:

- Hem yazılı hem de sözel dil becerilerini ayrıntılı bir şekilde, dilsel ve kültürel farklılıklara duyarlı geçerli ve güvenilir araçlarla değerlendirmek,
- Disleksi ve disgrafinin tanı sürecinde yer almak ve bireyin sözel dil becerileri ile okuma yazma becerilerini değerlendirmek, bu beceriler arasındaki ilişkileri ortaya koyarak müdahaleye yol göstermek,
- Disleksi ve disgrafili bireylerin okuma yazma becerilerinin geliştirilmesi için yapılacak öğretim ve terapilerle ilgili kararlar almak, planlama yapmak, müdahale süreçlerinde yer almak, ilerlemeleri izlemek ve kaydetmek, öğretimi/terapiyi sonlandırma ölçütlerini belirlemek,
- Okul öncesi dönemde risk grubunda bulunan çocukları erken tanılamak,
- Risk grubunda bulunan çocuklarla doğrudan çalışarak dil ve erken okuryazarlık becerilerini desteklemek,
- Risk grubunda bulunan çocukların takibini yapmak, gerektiğinde daha ayrıntılı değerlendirme ve müdahaleler için ilgili uzmanlara (psikolog, psikiyatri uzmanı, özel eğitim öğretmeni vb.) yönlendirmek,
- Disleksi ve disgrafi bakımından risk grubunda olan çocukların ebeveyn ve öğretmenlerini, yaşanması olası güçlüklerin önlenmesi konusunda bilgilendirmek ve onlarla iş birliği yapmak,
- Ebeveynlerle iş birliği yaparak evdeki dil ve okuryazarlık ortamlarını değerlendirmek ve zenginleştirmek,
- Disleksili ve disgrafili bireylerin aile ve/veya birincil bakıcılarına, bu bireylerle çalışan diğer meslek elemanlarına (sınıf öğretmeni ve özel eğitim öğretmeni gibi) etkili öğretim ve çalışma yöntemleri, sınıf içi düzenlemeler ve destekler konusunda danışmanlık yapmak,
- Disleksili ve disgrafili bireylerin ve ailelerinin haklarının savunucusu olmak ve toplumu disleksi ve disgrafi hakkında bilgilendirmek.

ÖÖG'nin OKUL ÖNCESİ BELİRTİLERİ NELERDİR?

- Alıcı ve ifade edici dil becerilerinde gecikme ve/veya bozukluklar,
- Konuşma sesi bozuklukları,
- Fonolojik farkındalık, hızlı isimlendirme, harf bilgisi, fonolojik çalışma belleği gibi akademik becerilere temel oluşturan bilişsel becerilerde problemler
- Yürütücü işlevler ile üst seviye anlama ve bilişsel faaliyetlerde problemler
- Konuşma sesleri arasındaki ani akustik değişimleri ayırt etme gibi duysal işleme süreçlerinde problemler,
- Görsel algı ve işleme problemleri,
- Motor koordinasyon ve denge problemleri.

Kanıtla Dayalı/Bilimsel Olarak Etkililiği Kanıtlanmış Müdahale Yöntemlerinin Özellikleri Nelerdir?

Disleksi ve disgrafide **en etkili müdahale erken müdahaledir.**

Ancak bu durum erken müdahale fırsatını kaçıran bireyleri ve ailelerini umutsuzluğa düşürmemelidir. Yapılan araştırmalar kanıtla dayalı müdahaleler ile disleksili ve disgrafili bireylerin yetişkinlik dönemlerinde bile okuma yazma becerilerini geliştirdiklerini göstermektedir.

Disleksi ve disgrafide kanıtla dayalı müdahaleler, okuma yazma becerilerinin dinleme ve konuşma gibi dil becerileri ile bütünleştirilerek öğretildiği ve geliştirildiği müdahalelerdir.

Kanıtla dayalı müdahalelerde sesbilgisel farkındalık, harf-ses ilişkisi bilgisi, akıcı okuma, dil becerileri (sözcük bilgisi, sözdizimi, biçimbirim bilgisi), dinlediğini ve okuduğunu anlama, yazılı ifade becerilerinin bütüncül olarak geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu müdahalelerin diğer önemli ortak özellikleri ise ayrıntılı bir değerlendirme sonrasında bireyselleştirilmiş, sistematik, kümülatif, yoğun, çok duyuya hitap edecek şekilde planlanmaları ve yürütülmeleridir. Sürekli değerlendirme ve değerlendirme sonuçlarına göre müdahaleyi şekillendirme sürecin olmazsa olmazıdır.

Önemli bilgi: Sıklıkla karşılaşılan farklı fontlarda yazılı materyallerle okuma çalışmaları yapma, renkli lens ve merceklerin kullanılması, göz egzersizleri, parmak egzersizleri, denge çalışmaları, doğal taşların kullanımı, gıda ve besin takviyeleri gibi uygulamalar okuma yazma becerilerinin geliştirilmesinde **etkili değildir.**

AYRINTILI BİLGİ İÇİN:

Bir dil ve konuşma terapistine başvurunuz.

Size en yakın dil ve konuşma terapistine dil ve konuşma terapistleri derneğinden ulaşabilirsiniz.

<https://www.dktd.org/>

info@dktd.org.tr